

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน ของผู้บริหาร หัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน ครู และนักเรียน ประเภทของกิจกรรม และวิเคราะห์การดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนแกนนำการใช้หลักสูตร การศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ โรงเรียนวัดโนนทัยพาศน์ โรงเรียนเชิงควาววิทยาคม โรงเรียนสันกำแพง โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ โรงเรียนจอมทอง โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม โรงเรียนฮอดพิทยาคม โรงเรียนแม่อาววิทยาคม โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์ และโรงเรียนแม่แตง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547

ประชากรประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 10 คน หัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน จำนวน 10 คน และกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครู จำนวน 80 คน นักเรียนจำนวน 500 คน ได้กลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตามระดับชั้นภูมิ โดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อยหรือชั้น ตามโรงเรียน แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละชั้นตามวิธีสุ่มอย่างง่าย โดยให้ขนาดตัวอย่างจากแต่ละชั้นเป็นสัดส่วนโดยตรงกับขนาดของแต่ละชั้น

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน ของผู้บริหาร หัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน ครู และนักเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า แบบสอบถามประเภทของกิจกรรมนักเรียน เป็นแบบเลือกตอบ และปลายเปิด ส่วนแบบวิเคราะห์ การดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยวิเคราะห์จากตัวชี้วัดตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผู้ศึกษาคำเนิการแจกและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งแบบสอบถามและแบบ วิเคราะห์การดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน ได้รับคืนครบทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 แล้ววิเคราะห์ ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร หัวหน้ากิจกรรมนักเรียน และครู ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ศึกษาอยู่ในโรงเรียนต้นป่าตองวิทยาคมมากที่สุด ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 และมีอายุอยู่ระหว่าง 16-18 ปี

การศึกษาครั้งนี้ สรุปผลได้ว่า

1. โดยภาพรวมผู้บริหาร หัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน ครู และนักเรียน มีความคิดเห็นสอดคล้องกับการปฏิบัติตามเป้าหมาย หลักการ ขอบข่าย ของการจัดกิจกรรมนักเรียนในระดับมาก เป้าหมายที่ผู้บริหาร หัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน ครู และนักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันคือ การจัดกิจกรรมนักเรียนทำให้นักเรียน ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้หลากหลาย สามารถค้นพบความสนใจและความถนัดของตนเอง ส่วนเป้าหมายที่หัวหน้างานกิจกรรมนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างจาก ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ที่พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง คือ การจัดกิจกรรมนักเรียนทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าขององค์ความรู้ต่าง ๆ มองเห็นช่องทางในการสร้างงานสร้างอาชีพในอนาคต ส่วนการปฏิบัติตามเป้าหมายด้านการเสริมสร้างศีลธรรม จริยธรรม ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก หัวหน้างานกิจกรรมนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักการ ในการจัดกิจกรรมนักเรียน ผู้บริหาร หัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน ครู และนักเรียน มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความถนัด ความสนใจ และความสามารถของนักเรียน บูรณาการกับชีวิตจริง ใช้กระบวนการกลุ่ม ฝึกให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ จินตนาการ โดยนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการมีครูเป็นที่ปรึกษา และครูที่ปรึกษาเห็นความสำคัญและถือเป็นหน้าที่ประจำ กำเนียงถึงความปลอดภัย ยึดหลักการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม โดยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ทุกฝ่ายมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าการจัดกิจกรรมนักเรียนต้องมีขอบข่ายดังต่อไปนี้คือ จัดกิจกรรมเพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ตอบสนอง

ความต้องการของนักเรียนและชุมชน ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม
ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม

2. โดยภาพรวมผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติกิจกรรมนักเรียน
สอดคล้องกันว่า วิธีการจัดกิจกรรมนักเรียน ในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียน
การปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน และการติดตามประเมินผลมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ใน
การบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียน มีการกำหนดตัวบุคคลผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมไว้ชัดเจน
จัดทำแผนและปฏิทินการจัดกิจกรรมล่วงหน้า กิจกรรมมีวัตถุประสงค์ วางแผนการใช้อาคาร
สถานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรม มีการติดตามประเมินผลอย่างถูกต้องตามระเบียบการ
วัดประเมินผล และกระจายความรับผิดชอบแก่บุคลากรอย่างเหมาะสม แต่หัวหน้างานกิจกรรม
นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางคือ
การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาพิจารณาในการจัดกิจกรรม นำข้อมูลมาพิจารณาร่วมกัน
ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ใช้เวลาในการพิจารณาข้อมูลเพื่อการตัดสินใจอย่างเหมาะสม การ
ตัดสินใจสั่งการมุ่งสนองจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม และจัดครูที่ปรึกษากิจกรรมได้ตรงกับ
ความถนัด ความสนใจและตรงกับสายงาน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริหาร

การปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า
สามารถปฏิบัติได้อยู่ในระดับมากคือ การเปิดโอกาสให้ครู-อาจารย์ได้มีส่วนร่วมในการวาง
แผนการจัดกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมที่จัดขึ้นสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนใน 8 กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ ผู้มีส่วนรับผิดชอบการจัดกิจกรรมนักเรียนมีความรู้ความสามารถ และ มีการกำหนด
หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้อย่างชัดเจน แต่หัวหน้างาน
กิจกรรมนักเรียนมีความคิดเห็นที่สามารถปฏิบัติได้ในระดับปานกลางเท่านั้น โดยเฉพาะการจัดทำ
วารสารหรือประกาศเพื่อเป็นสื่อกลางให้ได้ทราบความเคลื่อนไหวในการจัดกิจกรรมอย่าง
สม่ำเสมอ จัดกิจกรรมได้สัมพันธ์กับกิจกรรมแนะแนว และการจัดให้ครู-อาจารย์ได้รับการนิเทศ
หรืออบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียน

ส่วนของการติดตามประเมินผลกิจกรรม ผู้บริหาร หัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน ครู และ
นักเรียน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าสามารถปฏิบัติได้อยู่ในระดับมาก คือ การตัดสินใจให้
นักเรียนผ่านกิจกรรมตามจุดประสงค์สำคัญที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรม ครูที่ปรึกษาสรุปรายงาน
ผลการจัดกิจกรรมต่อหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูที่ปรึกษาประเมินผลการเข้าร่วมและการ
ปฏิบัติกิจกรรมด้านคุณลักษณะ เวลา และพฤติกรรมของนักเรียน

3. ประเภทของกิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นในโรงเรียนแกนนำการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 10 โรงเรียน อันดับ 1 คือ กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้นำเพื่อชุมชน และรักษาดินแดน อันดับ 2 คือ กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด อันดับ 3 คือ กิจกรรมทางศิลปะและดนตรี เช่น ชุมนุมดนตรี ขับร้อง ฟ้อนรำ นาฏศิลป์ ฯลฯ อันดับ 4 คือ กิจกรรมสถานักเรียน และคณะกรรมการนักเรียน อันดับ 5 คือ กิจกรรมกีฬา สุขภาพและอนามัย เช่น กีฬาสี แอโรบิค อันดับ 6 คือ กิจกรรมชุมนุมทางวิชาการ เช่น ชุมนุมภาษาไทย ชุมนุมวิทยาศาสตร์ และอันดับ 7 คือ กิจกรรมทางศาสนา เช่น กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ส่วนกิจกรรมที่มีการจัดเพียง 2 โรงเรียน คือ กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน กิจกรรมเป้าหมายชีวิต กิจกรรมอนุรักษ์พลังงาน กิจกรรมอนุรักษ์นก และกิจกรรมรักการอ่าน

กิจกรรมที่นักเรียนในโรงเรียนแกนนำการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 10 โรงเรียนมีส่วนร่วมอันดับ 1 คือ กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้นำเพื่อชุมชน และรักษาดินแดน อันดับ 2 คือ กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด อันดับ 3 คือ กิจกรรมโครงการ อันดับ 4 คือ กิจกรรมกีฬา สุขภาพและอนามัย อันดับ 5 คือ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ อันดับ 6 คือ กิจกรรมทางศาสนา เช่น กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ส่วนกิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน กิจกรรมเป้าหมายชีวิต กิจกรรมอนุรักษ์พลังงาน กิจกรรมอนุรักษ์นก และกิจกรรมรักการอ่าน

4. โดยภาพรวมพบว่า โรงเรียนแกนนำการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 จังหวัดเชียงใหม่ มีการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับพอใช้ ในด้านผู้เรียนคือ มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รู้จักตนเอง ฟังตนเองได้มีบุคลิกภาพที่ดี เห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปะและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ และมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ในด้านกระบวนการคือ ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนากิจกรรมนักเรียน และในด้านปัจจัยคือ ครูที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน มีความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและเพียงพอ และโรงเรียนมีหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ในส่วนที่พบว่าการดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนตามมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับดี ในด้านผู้เรียนคือ มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ คนตรี และกีฬา ปลอดภัยจากสิ่งเสพติด ให้โทษ และสิ่งมอมเมา มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และเป็นสมาชิกที่ดีของ ครอบครัว ชุมชน สังคมและปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย ในด้านกระบวนการคือ สถานศึกษาจัดกิจกรรมนักเรียนและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการจัดโครงสร้างและการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมาย กิจกรรม ในด้านปัจจัยคือ ผู้บริหารกิจกรรมนักเรียนมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ ครูที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนมีความสามารถในการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การอภิปรายผลการศึกษา

การอภิปรายผลการศึกษาการจัดกิจกรรมนักเรียน ในโรงเรียนแกนนำการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 จังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏผลที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหาร หัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน ครู และนักเรียนมีความสอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนส่งเสริมเป้าหมาย หลักการ และขอบข่ายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรได้มาก ทั้งนี้เพราะก่อนที่จะมีการนำหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 มาใช้ ได้ให้การศึกษอบรมกับครูทุกคนทั้งฝ่ายบริหารและฝ่าย ปฏิบัติการสอน รู้และเข้าใจถึงหลักการ จุดหมายของหลักสูตร รวมถึงกระบวนการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา ตั้งแต่การวิเคราะห์สถานศึกษาหาจุดแข็งจุดอ่อน โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายบริหาร ครู นักเรียน นักการภารโรง ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ประชาชนทั่วไป เพื่อกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา ซึ่งทุกโรงเรียนจะต้องดำเนินการจัดทำโครงสร้าง เวลาเรียน สาระการเรียนรู้ตาม มาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระจากแต่ละช่วงชั้น ให้เป็นรายปีหรือรายภาค พร้อมทั้ง กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ ประกอบด้วยกิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมแนะแนว ทำให้ทุกคนทุกฝ่ายมีความรู้ความเข้าใจใน เป้าหมาย หลักการ และขอบข่ายของการจัดกิจกรรมนักเรียนเป็นอย่างดี นอกจากนี้กรมวิชาการ

ได้จัดทำคู่มือการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และแนวทางการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมองเห็นแนวทางการจัดการกิจกรรมนักเรียน ให้ตรงกับเป้าหมาย หลักการ และขอบข่าย ได้มาก แม้ว่าหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียนจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไปบ้างในส่วนของเป้าหมายว่า การจัดการกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนส่งเสริมเป้าหมายได้ปานกลางเท่านั้น เนื่องมาจากหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน เป็นครูที่ผู้บริหารมีคำสั่งให้ทำหน้าที่ประสานงานระหว่าง ผู้บริหารกับครูผู้จัดกิจกรรมนักเรียน จึงมีความวิตกกังวลและคาดหวังกับผลงานค่อนข้างสูง

ถึงแม้ว่าทุกฝ่ายจะมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดการกิจกรรมนักเรียนเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อที่จะได้ค้นพบความสนใจและความถนัดของตนเอง เนื่องจากผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา แต่ในส่วนของความรู้ความชำนาญทางวิชาการ และวิชาชีพ การเห็นช่องทางในการสร้างงาน สร้างอาชีพในอนาคต เห็นคุณค่าขององค์ความรู้ต่าง ๆ เป็นเรื่องยากที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายภายในเวลารวดเร็ว หรือในการปฏิบัติกิจกรรมเพียงหนึ่งหรือสองกิจกรรม เพราะการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นเรื่องต้องทำซ้ำ ๆ หรือใช้วิธีที่หลากหลาย จึงจะคล่องหรือเกิดความรู้ความชำนาญได้ โดยเฉพาะการพัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติ ค่านิยม และการเสริมสร้างศีลธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 กำหนดหลักการสำคัญให้โรงเรียนจัดการกิจกรรมนักเรียนตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถของนักเรียน ใช้กระบวนการกลุ่ม ยึดหลักการมีส่วนร่วม นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติ คำนึงถึงความปลอดภัย ครูที่ปรึกษาเห็นความสำคัญและถือเป็นหน้าที่ประจำ ครูได้ศึกษาหลักสูตรที่เกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนด้วยความเข้าใจในหลักการสำคัญ และมองเห็นคุณค่าของการจัดการกิจกรรมในยุคของการปฏิรูปการศึกษา แต่ที่เห็นอย่างชัดเจนที่สุดคือการที่ครูทุกคนได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดสาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จัดทำกิจกรรมการเรียนรู้รวมถึงการวัดประเมินผล ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจสามารถนำเป้าหมาย หลักการ และขอบข่ายการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มาเป็นแนวทางในการจัดการกิจกรรมนักเรียนได้อย่างเหมาะสม สามารถถือคู่มือส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม และตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและชุมชน

2. วิธีการจัดกิจกรรมนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีความสอดคล้องกันว่าการบริหารจัดการ การปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน และการติดตามและประเมินผล โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ในระดับมาก เพราะการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งการประเมินผลตามสภาพจริง ทำให้ครูและนักเรียนมีภาระงานมากขึ้น จึงคิดว่าสิ่งที่ทำไปมากพอแล้ว เกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียน ทุกโรงเรียนผู้บริหารจะมีคำสั่งแต่งตั้งครูให้ทำหน้าที่ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีสถานภาพเท่ากับหัวหน้ากลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่มสาระ ตามโครงสร้างของหลักสูตร มีหัวหน้างานแนะแนวและหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียนเป็นกรรมการ มีหน้าที่บริหารงานกิจกรรมนักเรียน และประสานงานระหว่างฝ่ายบริหารกับครูที่ปรึกษา กิจกรรมนักเรียน โดยครูทุกคนจะต้องทำหน้าที่ครูที่ปรึกษาและจัดกิจกรรมนักเรียน ทั้งกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี ขวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และรักษาดินแดน และกิจกรรมชุมนุม ซึ่งเป็นกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของนักเรียน ทำให้การบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียนมีความชัดเจนในด้านการกำหนดตัวบุคคลผู้รับผิดชอบ กิจกรรมมีวัตถุประสงค์ มีการทำแผนและปฏิทินการจัดกิจกรรมล่วงหน้าทั้งในเรื่องการใช้เงิน วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ และใน ส่วนที่หัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียน ว่าโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ในระดับปานกลางเท่านั้น เพราะขั้นตอนของการจัดกิจกรรมตามระเบียบ วิธีการที่กรมวิชาการแนะแนวทางไว้ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการพิจารณาจัดกิจกรรมนักเรียน การตัดสินใจสั่งการและเวลาในการพิจารณาข้อมูลเพื่อการตัดสินใจอย่างเหมาะสม รวมทั้งการจัดครูที่ปรึกษาให้ตรงกับความถนัด ความสนใจ และตรงกับสายงาน ความเป็นจริงทำได้ยากเนื่องจากผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมนักเรียน เท่ากับการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียนไม่มีครูในสายงานโดยตรงเหมือนกลุ่มสาระ บางครั้งการประสานงานหรือการสั่งการเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ตามโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีทั้งที่อยู่ในฝ่ายงานวิชาการและฝ่ายงานกิจการนักเรียนและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความสับสนในสายงานบังคับบัญชาและการจัดกิจกรรม

การปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีความสอดคล้องกันว่าโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน ได้ในระดับมาก โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมนักเรียน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ กิจกรรมที่จัดขึ้นสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนใน 8 กลุ่มสาระ มีการจัดทำทะเบียน บันทึก และรายงานผลการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ และหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียนมีความคิดเห็นว่า

โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน ได้ในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งการปฏิบัติส่วนใหญ่ เป็นบทบาทของครูทั้งสิ้น ทั้งที่กรมวิชาการได้กำหนดว่า กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียน เป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545ข, หน้า 1) ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องทบทวนหลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมนักเรียนตาม เป้าหมายของหลักสูตร เพื่อจะทำให้กิจกรรมนักเรียนเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของนักเรียนต่อไป

ส่วนการติดตามและประเมินผลกิจกรรมนักเรียน ผู้บริหาร หัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน ครู และนักเรียนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะในส่วนของ การวัดผลประเมินผล มีระเบียบกำหนดไว้ชัดเจนว่า นักเรียนจะต้องเข้าร่วม และปฏิบัติกิจกรรม ด้านคุณลักษณะ เวลาและพฤติกรรมของนักเรียน จึงจะตัดสินผ่านกิจกรรมตามจุดประสงค์ที่ สำคัญ ในส่วนของการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนทุกกิจกรรม ต้องสรุปผลการปฏิบัติเพื่อรายงาน ให้ทราบตามขั้นตอนทุกครั้ง

3. ประเภทของกิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนจัดขึ้น มีทั้งที่จัดขึ้นตามนโยบายทั้งระดับเขต พื้นที่ ระดับกระทรวง และระดับชาติ ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญ ประโยชน์ และรักษาดินแดน ครูทุกคนต้องมีส่วนร่วม และนักเรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากเป็นกิจกรรมตามแนวนโยบายแห่งรัฐที่เชื่อว่าเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความเป็นระเบียบ วินัยให้กับนักเรียน และที่สำคัญเป็นกิจกรรมที่มีผังมโนทัศน์ไว้อย่างชัดเจนดังปรากฏใน แนวทาง การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546ก, หน้า 329-375) กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด ก็จัดขึ้นตาม สภาพปัญหาและนโยบายของรัฐบาล ทุกโรงเรียนต้องจัด

มีกิจกรรมบางประเภทที่สามารถจัดได้ตามความถนัด ความสนใจ หรือความต้องการของ นักเรียน ได้แก่ กิจกรรมทางศิลปะและดนตรี กิจกรรมสถานนักเรียนและคณะกรรมการนักเรียน กิจกรรมกีฬา สุขภาพและอนามัย นักเรียนได้แสดงออกอย่างชัดเจน แต่จากการสังเกตกิจกรรม เหล่านี้เป็นกิจกรรมที่ใช้งบประมาณ เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ค่อนข้างมาก แต่ผลที่ได้รับ นั้นไม่แน่ใจว่าจะจะเป็นไปอย่างที่กำหนดไว้หรือไม่ เพราะทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมนักเรียนจะมี ปัญหาเรื่องการทะเลาะวิวาท ชกต่อยกัน หรือไปทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่กิจกรรมที่จัดขึ้นใน โรงเรียน ฝ่ายบริหารที่ให้ความสำคัญกับวิชาการมาก เห็นความสำคัญของกิจกรรมเป็นอันดับรอง เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมก็ไม่ให้ความช่วยเหลือ หรือหาทางแก้ปัญหาาร่วมกัน ทำให้ครู

ผู้รับผิดชอบเกิดความท้อแท้เบื่อหน่ายการจัดกิจกรรม โรงเรียนไม่มีการสำรวจข้อมูล ทั้งความสนใจความต้องการของนักเรียน สภาพความพร้อมทั้งวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ สภาพปัญหาด้านนักเรียน ชุมชนและสังคม เพื่อจะได้ใช้เป็นฐานคิดในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อาศัยการสั่งการเพียงอย่างเดียว ไม่ลงมาสนับสนุนช่วยเหลือและติดตามผลงานร่วมกับครู คอยรับภาระงาน ทำให้ครูต่างคนต่างทำไปเท่าที่ทำได้ ไม่มีการปรับปรุงให้กิจกรรมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นักเรียนบางคนจึงไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนเก่งคิดว่าเสียเวลาไม่ให้ความสำคัญ จะเข้าร่วมกิจกรรมเท่าที่จำเป็นหรือถูกบังคับ นักเรียนส่วนใหญ่ถ้าเป็นกิจกรรมที่สนใจและชอบ ก็จะเข้าไปร่วมกิจกรรมอย่างสนุกสนาน ถ้าไม่สนใจไม่ชอบก็จะเข้าร่วมเพราะถูกบังคับ บางครั้งสร้างปัญหาให้กันครูและนักเรียนที่เป็นผู้จัดกิจกรรมนั้น ๆ

กิจกรรมชุมนุมทางวิชาการต่าง ๆ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบก็จะดำเนินการจัดกิจกรรมไป โดยใช้การวัดประเมินผลในแต่ละรายวิชาเข้ามามีส่วนร่วมควบคู่ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนกิจกรรมทางศาสนาจัดขึ้นตามหน้าที่ของชาวพุทธ กิจกรรมบางประเภท เช่น กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาไทย ฯลฯ จะต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถพิเศษ กิจกรรมบางอย่างต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์ เงิน เวลาการเตรียมการ เวลาทำกิจกรรม และการดูแลรักษาความปลอดภัย ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับหลาย ๆ อย่าง เช่น กิจกรรมพิทักษ์ป่า กิจกรรมโครงงาน กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ บางโรงเรียนมีข้อจำกัดข้อมลิกเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนี้ ส่วนกิจกรรมที่มีโรงเรียนจัดน้อยและนักเรียนมีส่วนร่วมไม่มากนัก ทั้งที่เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจในยุคปัจจุบัน เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน กิจกรรมอนุรักษ์พลังงาน กิจกรรมรักการอ่าน เป็นต้น

4. การวิเคราะห์การดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ ทั้ง ๆ ที่ทุกคนทุกฝ่ายมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมนักเรียนเป็นกระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนได้ฝึกทักษะตั้งแต่การคิดวิเคราะห์ วางแผน ลงมือปฏิบัติอย่างมีกระบวนการ เรียนรู้ร่วมกันทั้งครูและนักเรียน หลากหลายทั้งแหล่งเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ มุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเป็น คนดี คนเก่ง และคนมีความสุข สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ที่คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้(2542) กำหนดไว้ (ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ, 2544, หน้า 1) เมื่อพิจารณาตามคุณลักษณะจะเห็นว่า คนดีและคนเก่ง อยู่ในระดับพอใช้ ส่วนคนมีความสุข อยู่ในระดับดี จะเห็นว่าการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนทำให้นักเรียนมีความสุข ตรงตามหลักการของกิจกรรมนักเรียนที่มุ่งให้นักเรียนเรียนรู้อย่างสนุกสนาน กิจกรรมนักเรียนเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยการกระทำจากแหล่งเรียนรู้

ที่หลากหลาย ไม่ต้องอยู่ในกรอบของห้องเรียนเพียงอย่างเดียว ส่วนการที่จะทำให้นักเรียนเป็นคนดี และเป็นคนเก่ง คงจะต้องอาศัยปัจจัยและกระบวนการต่าง ๆ สนับสนุน เช่นครูมีความรู้ความสามารถในกิจกรรม โรงเรียนมีหลักสูตรกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมความสัมพันธ์ ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนากิจกรรมนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ฝ่ายบริหาร หัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน ครู ควรจะมีการปรึกษาหารือและทำความเข้าใจหลักการสำคัญในการจัดกิจกรรมนักเรียน ให้สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อให้การจัดกิจกรรมนักเรียนส่งผลถึงการพัฒนาคูณลักษณะของนักเรียนอย่างแท้จริง
2. เกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรม ควรจะทบทวนวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความพร้อมของโรงเรียน ความสนใจของนักเรียน โดยการใช้ข้อมูลสารสนเทศ ใช้วิธีการส่งเสริมกิจกรรมและดูใจผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรม เปิดโอกาสให้ครูได้รับการนิเทศหรืออบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม และแสวงหาความร่วมมือจากบุคคลภายนอกมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างละเอียด เพื่อให้ทราบปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงที่ครูที่ปรึกษากิจกรรมและนักเรียนผู้จัดกิจกรรม พบเห็นเพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปปรับปรุงหาวิธีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมต่อไป
2. ควรมีการศึกษาถึงความคิดและความเชื่อของผู้ปกครอง บุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนใกล้เคียง เพื่อนำผลไปใช้ประกอบการพิจารณาหาวิธีการจัดกิจกรรมหรือปรับปรุงวิธีการจัดกิจกรรม